

Ubi vero de irregularitate ex homicidio voluntario sermo est, quamvis hæc privet etiam beneficiis obtentis, ex Trident. sess. 14, cap. 7, de Reformat. *Qui sua voluntate homicidium perpetraverit . . . omni ordine, beneficio, et officio ecclesiastico perpetuo careat*: attamen « S. congregatio Conc. in una Cremonensi censuit decretum Tridentini quod loquitur de incapacitate beneficiorum in qua sunt homicidæ, non extendi ad pensiones. » Garcias de Benef., p. 1, cap. 5, n. 135 et 136.

Decretum Trident. (sess. 14, cap. 7, de reformat.) non extendi ad pensiones referunt decisum N. Garcias. Armendar. Sic Barbosa in Trident. dicto cap. 7, sess. 14, n. 7. — « Irregularitas quæ repellit ab ordine non inducit incapacitatem pensionis, quia cap. 7, sess. 14, conc. Trid. hanc non comprehendit, ut declaravit S. congregatio Conc. in Novariensi 24, apr. 1635. » Monacellus. Formol. leg. pract. tom. II, tit. 13, n. 38, pag. 104.

Amplius « communis est Canonistarum sententia, dubium facti homicidii non esse spoliandum propriis beneficiis. Etenim cap. *Ad audientiam*, et cap. *Significasti*, de Homicidio, non longius extendit effectus huiusmodi dubiæ irregularitatis quam ad cessationem a sacro ministerio. » Suarez disp. 40, sect. 6, n. 6, de cens.; Bonacina disp. 7, q. 1, puncto 5, n. 8; sic Cabassutius prax. Jur. Con. lib. v, cap. 20, Irreg., n. 11.

« Irregularis, casu quo veniat privandus per sententiam beneficio ad cuius titulum fuit ordinatus, relinquendum quid est ei de fructibus beneficii, quibus veluti alimentis subveniri possit. » Barbosa Repert. Jur. Can. et Civ., v. *Irregularitas*.

Præterea « Irregularis habet vocem in capitulo, quia potestas ferendi vocem in capitulo non refertur ad actus ordinis, sed jurisdictionis, quæ canonico datur a jure per institutionem canonicam. Unde irregularis non privatur usu jurisdictionis ecclesiasticæ, sed sola ordinis susceptione vel usu. . . ., secus vero si vocem habeat ratione sacri ordinis. Et irregularis potest visitare, judicare, excommunicare suos subditos. » Barbosa, ibid.

Demum ut de dispensatione ab irregularitatibus aliqua dicamus, illud præmonendum « quod si dispensaretur a Papa super aliqua irregularitate sine justa causa dispensatio, erit valida, quamvis non licita; si vero dispensaretur ab inferiore, erit et amplius nulla. » D. de Ligor. de Irreg., n. 353.

« Episcopi, etiam electi et confirmati, subditos habentes, quamvis non consecrati dispensant vigore, conc. Trident. sess. 24, cap. 6, de reform. » Barbosa in h. cap. Trident., n. 2. Intellige in illis casibus quibus episcopi valent dispensare.

Quis autem valeat cum episcopo dispensare, si occurrat casus ut ipsemet incidat in aliquod delictorum super quibus potest cum sibi subditis dispensare juxta formam cit. decreti cap. 6, sess. 24, Trident. ? Posse

tunc alteri committere vices suas, ut secum dispenset, et ad se absolvendum proprium suum confessarium deputare cum eadem auctoritate quam ipse habet ex hoc decreto in sibi subditos, tenent Majolus. Suarez, Aloys. Ricc. . . Garcias, etc. Ita Barbosa in Trid. cit. cap. 6, sess. 24, de Reformat., n. 9, et alleg. 39, n. 15, de Offic. et potest. Episc. — « Quæsitum fuit a cardinalibus congregat. sic Garcias, an episcopo in aliquod delictorum de quibus hoc capite (cap. 6, sess. 24 Trident.) prolapsio liceat ad se absolvendum proprium confessarium deputare cum eadem auctoritate quam ipse potest ex eodem capite in sibi subditos exercere: Congregatio censuit id episcopo licere, etiamsi Romæ esset, et si extra suam diocesim. » Garcias de Benefic., p. xi, cap. 10, n. 139.

Jam vero quoad potestatem dispensandi in irregularitatibus episcopis competentem, illud notandum, ad hoc ut absolvant aliquem ab irregularitatibus in casibus sibi permisis, pollere debere in eum jurisdictione ordinaria, quam possunt extra diocesim exercere, et etiam circa absentes. Barbosa de Offic. et potestate episcopi, alleg. 39, n. 6 et 7.

Amplius, « Episcopum eo ipso quo aliquem irregularem admittit ad ordines, aut concedit litteras dimissorias, censi cum eo dispensare in irregularitatibus, aut concedere facultatem, ut dispensetur ab episcopo ad quem mittitur pro recipiendis ordinibus, modo sciat ordinandum esse irregularem, et intentionem habeat dispensandi, quia episcopus non præsumitur velle delinquere ordinando irregularem, aut concedendo facultatem ut promoveatur. » Barbosa ibid., n. 9.

Porro episcopus potest dispensare: In irregularitate occulta ob reiterationem baptismi; in suspensione, vel, si ita velis, in irregularitate occulta ob duos sacros ordines eodem die susceptos; cum irregulari ob administrationem in ordinibus male susceptis, si sit occultus; cum irregulari ob exercitacionem ordinum quos non habebat potest dispensari ab episcopo ut exerceat susceptos, ac alios suscipiat, modo delictum sit occultum: in mutilatione membri etiam voluntaria, si sit occulta. Barb. ibid., n. 36, et seqq. V. cæt. ad rem, v. *Ordo*.

« Dispensare hodie non potest episcopus in irregularitatibus provenientibus ex homicidio voluntario occulto, aut manifesto, neque ad ordines minores, nec ad simplex beneficium: ex conc. Trident., sess. 41, cap. 6. » Barbosa de offic. et potestate episcopi, cit. alleg. 39, n. 59.

Notandum denique quod « hodie irregularitas quæ provenit ex homicidio voluntario præsertim publico est indispensabilis, adeo ut etiam Papa absteineat a dispensatione, et rarissime vel nunquam reum habiliter, attenta dispositione Concil. sess. 14, cap. 7. » Monacellus form. leg. pract., suppl. ad tit. 16, tom. II, n. 221, pag. 89.

SCHOLION.

Quoad homicidium commissum a mandatario fines mandati excedendo, diximus supra cum Fagnano ex S. C. Conc. oraculo, mandantem in hoc casu non incurere irregularitatem quæ oritur ex homicidio voluntario; insuperque lectorem remisimus ad art. 1 *Irregularitas*, n. 44, ubi notatur mandantem aliquem baculo verberari eo expresso ne occidatur, si mandatarius fines mandati excedens percusserit et occiderit, non dicitur mandans irregularis ex homicidio voluntario, adeo ut sit indispensabilis: quia est solum voluntarium in causa, et non voluntarium directe et in se, neque dolum et per insidias, et potest proinde a Sede Apostolica dispensari: S. Congr. Concil. 2 nov. 1531 apud Monac. — Et generaliter quando mandatarius occidendo excessit limites mandati, irregularitas mandantis non est indispensabilis: S. C. conc. In Mantuana, 4 sept. 1604. apud Nicolium, Flosc. v. *Irregularitas*. — Ad totius rei explanationem textum cap. ult. de homic. in 6, lubet afferre, tenoris sequentis: « Is qui mandat aliquem verberari, licet expresse inhibeat ne occidatur ullatenus, vel membro aliquo mutiletur, irregularis efficitur, si mandatarius fines mandati excedens, mutilet vel occidat: cum mandando in culpa fuerit, et hoc evenire posse, debuerit cogitare. » Hinc Barbosa in comment. ad hunc textum, sic habet. « Mandans aliquem verberari, licet expresse prohibeat ne occidatur vel mutiletur, si mandatarius fines mandati excedendo, mutilet vel occidat, fit irregularis, quia mandando fuit in culpa, et debuit cogitare hoc posse evenire. » Collect. Doct. in l. V. Sexti Decret. de homic., cap. *Is qui*. — Quod si idem Barbosa in summa decis. Apost. v. *Irregularitas*, tradit ut sequitur, nempe: « Irregularitatem non incurrit mandans aliquem baculo verberari, eo expresso ne occideretur, si mandatarius armis percusserit, et occiderit, S. Congr. 2 sept. 1604; » intelligendum id videtur de irregularitate non indispensabili, ne hunc cl. script. sibi ipsi repugnantem, vel potius decretum supponere dicamus a mente Congr. Conc. ex haectenus dictis fortasse alienum.

Notavimus sup. episcopum *nominatim* suspensum, exercendo ordines, videlicet actum ordinis a quo fuit suspensus, fieri irregularem: ex Suarez de Cens., disp. 26, sect. 2, n. 2.

Sed præstat insuper addere quæ D. de Ligorio scribit in hæc verba. « Dubitatur an episcopus suspensus a pontificalibus incurrat irregularitatem si pontificalia exerceat, puta confirmando, consecrando calices, etc. Affirmant probabiliter Navar. Bonac. . . . Ratio quia etiam si sententia quod episcopatus sit tantum extensio ordinis sacerdotalis, et non distinctus, esset vera (quod negant plurimi), tamen non potest negari quod tale exercitium potestatis episcopalis sit actus ordinis sacri, si non distincti, saltem extensi; quapropter episcopus tunc dicitur vere exer-

cere actum sacri ordinis. — Si autem (en alter casus) episcopus suspensus a pontificalibus missam celebret solemniter in apparatu pontificali, certum est quod peccat. . . . An autem incurrat etiam irregularitatem? Affirmant Angel. . . Navar. . . Bopac. . . Fagn. . . Ratio quia talis celebratio est actus proprius ordinis episcopalis, cum non possit exerceri nisi ab episcopo consecrato. Negant vero probabiliter Layman. . . Sylv. . . Avila. . . Diana. . . cum Joan. Præpos., qui testatur hanc esse communiorem DD. sententiam. Ratio quia episcopus sacrificando non exerceat actum substantialem ordinis episcopalis, sed actum ordinis sacerdotalis, a quo non est suspensus; et quod celebratio fiat cum pontificalibus, per accidens se habet; irregularitas autem non incurritur nisi in exercitio actus ordinis prohibiti. Et hanc sententiam tenet etiam D. Anton. sic dicens: « Suspensus a pontificalibus, si celebret, in pontificalibus, non erit irregularis, quia pontificalia non sunt de substantia celebrationis, nec debemus judicare aliquem irregularem, nisi inveniatur expressum. » D. de Ligorio, de Suspens. cap. 3, n. 314.

Inter male promotos ad ordines recensuimus, cum D. de Ligorio, qui post matrimonium contractum ante consummationem ordinem sacrum recipit, renitente uxore. Talis quippe incurere irregularitatem videtur sane ex extravag. Joan. XXII, tit. 6, de voto, et voti redempt., his verbis expressa: « Antiquæ, etc., districtius inhibentes ne quisquam durante matrimonio, nondum etiam consummato, aliquem de sacris ordinibus præsumat suscipere. . . . Quod si secus a quoquam forsitan attentatum fuerit, ordinamus quod nec matrimonio soluto, in sic suscepto ordine ministrare, nec ad superiores ordines provehi, nec ad aliquod beneficium vel officium ecclesiasticum valeat promoveri. » Hinc Sanchez: « Quare hic ita promotus ad ordinem sacrum efficitur irregularis. » — « Existimo autem, sic idem cl. scriptor, ad incurrendam hanc irregularitatem desiderari dolum, atque ita quæcumque ignorantiam crassam juris vel facti, dummodo non sit affectata, nec ita crassa, ut sit ingens temeritas, excusare conjugatum sic promotum ab hac pœna. Ducor quod d. extravagans utatur verbo *non præsumat*, et statim, *quod si secus a quoquam forsitan attentatum fuerit*; atque ita solum præsumentem ascendere ad sacrum ordinem punit. Pœna autem præsumenti imposita dolum requirit, et excusat ab ea quævis ignorantia quæ nec affectata nec ingens temeritas sit. » De Matr. lib. vii, disp. 49, n. 2 et 3.

Demum ut de irregularitate ex violatione interdicti aliqua speciatim notemus, in comperto habe quod « clerici exercentes ordinem sacrum, si sint specialiter interdicti, vel in loco specialiter vel generaliter interdicto januis apertis. . . peccant graviter, et incurrun irregularitatem. » Salm. apud D. de Ligorio, de Interd., n. 336. Excipe casus permissos in c. *Alma Mater*.

At sonans campanas, januas aperiens

tempore interdicti non fit irregularis; quia hoc non est exercere actum ordinis. Diana p. v, tract. 16, resol. 65.

Similiter admittens interdictos tempore interdicti dum celebrantur divina, licet peccet, non est irregularis. Avila part. vii, d. 9, sect. 2, dub. 9.

Sic etiam clerici sepelientes in loco inter-

dicto sine psalmis et missis non sunt irregulares, quamvis peccent; siquidem non exercent actum ordinis. Suarez de Cens. 2, disp. 33, sect. 1, v. 19.

Insuper clericus interdictus ab ingressu ecclesiae, audiens, non celebrans divina, et si peccet, non efficitur irregularis. Sayrus lib. iv, cap. 7, n. 13 et 14.

J

JEJUNIUM.

SUMMARIUM.

ARTICULUS I.—*Quoad ea, quae concernunt Jejunii esse obligationem, modum, et tempus.*

1. Jejunium unde dictum. — 2. Jejunium generatim sumptum est quadruplex, scilicet spirituale, naturale, morale, et ecclesiasticum. — 3. Jejunium spirituale quid sit. — 4. Jejunium naturale quid sit. — 5. Jejunium morale quid sit. — 6. Jejunium ecclesiasticum quid sit. — 7. Ad jejunium ecclesiasticum tria requiruntur, scilicet abstinencia ciborum certi generis, abstinencia plurium refectionum, ac certa hora refectionis. — 8. Diebus jejunii abstinendum est a carnibus. — 9. Et in quadragesima etiam ab ovis et lacticiis. — 10. Consuetudo abstinendi a lacte, caseo, et ovis pro solo tempore Quadragesimae, non item pro aliis diebus jejuniorum obligat, universaliter loquendo. — 11. Particulariter tamen loquendo, standum particularibus locorum consuetudinibus et privilegiis. — 12. Regulares in jejunii uti possunt ovis, et lacticiis extra tempora ab Ecclesia universaliter prohibita. — 13. Ad jejunium requiritur una tantum relectio moraliter continuata. — 14. Ultra dictam refectionem licita est etiam serotina collationcula. — 15. Hora debita refectionis, licet alias esset hora vespertina in Quadragesima, et hora nona pro aliis diebus jejunii, modo tamen est hora sexta proxima meridiei, seu hora meridiana. — 16. Consuetudo sumendi refectionem in meridie diebus omnibus jejunii quando ceperit. — 17. Jejunium ecclesiasticum quoad substantiam consistit in unica comestione et abstinencia a carnibus. — 18. Praeceptum jejunii obligat sub mortali diebus ab Ecclesia praescriptis. — 19. Jejunium quamvis ab Ecclesia sit determinatum quoad tempus, tamen non est solum de praecocepto positivo Ecclesiae, sed de implicita praedestinatione divina fidelibus demandatum. — 20. Diebus Dominicis quamvis ex se licitum esset jejunare, tamen dignis de causis statutum est ab Ecclesia non esse in ipsis jejunandum. — 21. Afferitur decretum sacrae congregationis supremae, et universalis Inquisitionis prohibens jejunium etiam ex devotione diebus Dominicis et festis solemnibus. — 22. Consecraria quaedam ex praedictis afferuntur. — 23. Si vigilia S. Joannis cadat in festo Corporis Christi, anticipandum est jejunium feria 4. — 24. Idem declaratum est pro Vigilia S. Antonii de Padua. — 25. Si Vigilia cum Jejunio occurrat in festo solenni alienius patroni principalis, potest licite ab episcopo fieri commutatio jejunii in die praecedenti. — 26. Non potest tamen auctoritate episcopi anticipari Vigilia S. Mathiae, etiamsi occurrat ultima die Baccanaliu. — 27. Fratres Minores tenentur ad praecoceptum jejunii feria 6 occurrente in die natalis Domini. — 28. Alii tamen defendunt contrarium. — 29. Sed tamen immerito, ac idem, quod dictum est pro fratribus min. valet pro quocumque habente votum jejunii. — 30. Moniales S. Clarae non tenentur nunc sub mortali ad jejunia regularia, scilicet adventus et feriae sextae. — 31. Dispensatus circa

esum carniu ob debilitatem virium, et ad eas recuperandas, est etiam dispensatus a jejunio. — 32. Non sic tamen est dispensatus a jejunio qui est dispensatus, quia cibi, etc., jejunales sunt ei nocivi, seu nauseales. — 33. Colligitur hoc aperte ex bullis et edictis Summorum Pontificum. — 34. Afferitur edictum de ordine Clement. XI editum, et duplex breve Benedicti XIV, et afferitur etiam validissima ratio. — 35. Post haec emanavit alia ejusdem Benedicti XIV explanatio, et declaratio, quae ad litteram afferitur. — 36. Qui frangit jejunium saepius comedendo carnes, peccat mortaliter toties, quoties comedit carnes. — 37. Quomodo autem peccet, qui frangit jejunium saepius comedendo cibos licitos, variant doctores. — 38. Jejunium non frangitur per sumptiones factas, non per modum cibi, vel refectionis, sed per modum medicinae, vel potus. — 39. Sic pariter non frangit jejunium bibere extra tempus refectionis quemcumque purum potum, etiam vinum, cerevisiam, mulsum etiamsi fiat non praecise ad sedandam sitim, sed etiam aliquantulum ad sedandam famem. — 40. Jejunium non frangit, et licita est sumptio caffee, thei, et chocolati in die jejunii, quando illa sumuntur medicinaliter. — 41. Si tamen sumantur non medicinaliter, variant doctores, et praesertim de chocolato. — 42. Collatio vespertina etiam ad nutritionem sumpta est licita. — 43. Pro qualitate ciborum in hac vespertina collatione sumendorum variant doctores. — 44. Sic etiam variant doctores pro quantitate. — 45. Probabilius modica, et licita quantitas pro collatione vespertina a variis censetur quarta, vel quinta pars coenae ordinariae. At dicendum 4, vel 5 uncias; et attendendum apostolicae decisioni Benedict. XIV in responsione ad dubium sub hoc numero allatum. — 46. Tempus ordinarium collationis est vespertinum, unde qui eum commutat sine justa causa, sumendo mane collationem et vespere prandium, peccat saltem venialiter. Si autem hoc faciat cum justa causa, nullimode peccat. — 47. Immo varii censent probabile nequidem peccare venialiter, etiamsi hoc faciat sine speciali causa. — 48. Tempus ordinarium prandii scilicet horam sextam proximam meridiei, notabiliter v. g. per unam, vel alteram horam anticipare absque causa, varii graves doctores volunt esse peccatum mortale; communior tamen et probabilior sententia tenet esse veniale tantum. — 49. Si vero aliqua justa causa subsit, nullum erit peccatum ne quidem veniale. — 50. Sicuti nullum est peccatum in privilegiatis, ut in religiosis, qui per privilegium etiam sine causa possunt una hora anticipare. — 51. Prandium interrompere seu dividere in die jejunii sine justa causa non licet. — 52. Justa tamen interveniente causa ut paupertas, officium, negotium, licet. — 53. Sic non peccat qui inter prandendum garrat, nugatur, nova nuntia legit, et hujusmodi, si tempus refectionis non excedit duas horas. — 54. Item si quis prandium finierit, et mappulam plicarit cum proposito nil amplius comedendi, seu surrexerit e mensa, etiam gratis actis, potest intra quadrante circiter mutata voluntate iterum assidere et

comedere. — 55. Item qui mensam relinquit in uno loco intendens absolvere in alio, ubi exspectatur, non peccat saltem graviter, dummodo prandium non excedat duas horas vel intervallum quadrantem circiter. — 56. Prandium protrahi potest licite ad duas horas, non autem ultra. — 57. Qui mane culpabiliter sumpsit jentaculum aequivalens refectioni, tenetur illo die abstinere a refectione; etsi jentaculum sumptum modicum fuerit, tenetur abstinere a collatione. — 58. Qui inculpabiliter per inadvertentiam sumpsit mane jentaculum sufficiens ad prandium non potest amplius illo die prandere; sed solum vespere sumere collationem. — 59. Qui iter facturum mane prandet, et postea mutatis rebus iter non agit, non potest amplius illo die prandere; sed solum vespere sumere collationem. — 60. Qui post prandium sumpsit aliquid cibi, tanto minus debet postea sumere in collatione; et si quasi ad tempus collationis sumpsit cibum aequivalentem ad ipsam, debet illo die omnino abstinere ab illa. — 61. Qui frangit jejunium multiplici praecocepto ex eodem motivo impenatum, unicuique tantum specie et numero peccatum committit. — 62. Idem probabilis dicendum est de Franciscanis, non jejunantibus feria 6 Quatuor Temporum cadente in vigilia et Quadragesima. — 63. Violatio autem ejusdem jejunii ab Ecclesia praecipi, a superiore imperati, a confessario pro poenitentia injuncti, et voto debiti, habet quatuor distinctas specie malitias. — 64. Violatio jejunii per comestionem carniu distinguitur specie a violatione per comestionem lacticiuorum et ovorum. — 65. Statuens deliberate per totam quadragesimam non jejunare, vel non jejunans, quot peccata committat? — 66. Qui statuta die non jejunavit sive inculpabiliter, sive culpabiliter, non tenetur postea jejunare alia die, et an, et quando jejunium anticipare solvi debeat? — 67. Peccant mortaliter etiam qui ad frangendum jejunium aliis proxime cooperantur, inducunt, aut, cum possunt et debeant, non impediunt. — 68. Jejunium ex voto vel praecocepto majoris est meriti quam ex electione vel consilio. — 69. 87. Nonnulla adnectuntur ex Benedicto XIV. — 88. Encyclica Bened. XIV de vigilia S. Mathiae. — 89. Clementis XIII encyclica super observantia quadragesimalis jejunii.

ARTICULUS II.—*Jejunium quoad ea quae concernunt personas obligatas, et causas excusantes, vel non.*

1. Jejunium obligat omnes Christianos quibus est aetas competens. — 2. Ad jejunium obligantur etiam haeretici. — 3. Non obligantur tamen infideles. — 4. Praecoceptum jejunii incipit obligare quoslibet fideles anno aetatis 21 completo. — 5. Regulares, licet nondum compleverint annum 21 aetatis suae, tenentur ad jejunia suae regulae. — 6. Alii sentiunt contrarium. — 7. Ad jejunia Ecclesiae de quibus sua regula non loquitur non tenentur regulares, nisi post completum annum 21. — 8. Causae excusantes a jejunio sunt principaliter quatuor, scilicet aetas, impotentia, labor, et pietas. — 9. Ratione aetatis excusantur a jejunio quoad plures refectiones omnes ante com-

ARTICULUS I.

Quoad ea quae concernunt jejunii esse, obligationem, modum, et tempus.

(1. Jejunium secundum etymologiam nominis dictum est a *jejunio*, intestino quodam animalis, quod semper vacuum et subtile est, quod nimirum jejunium hominem cibo vacuum, et consequenter non pinguem, sed maerum et subtilem reddat. Sporer. to. I, Append. ad 3 praecoceptum Decalogi, sect. 1,

pletum annum 21, dummodo ad illud non teneantur ex voto, vel professione regulari. Non excusantur autem quoad abstinenciam a carnibus, cum ad ipsam obligentur omnes post annum septimum. — 10. Senes quoque ratione aetatis a jejunio excusantur. — 11. Senes excusari a jejunio eo ipso quod annum 56 attigerint, dixerunt aliqui, merito tamen ab omnibus rejecti. — 12. Alii volunt quod absolute sint excusati a jejunio senes sexagenarii, quamvis sint robustae valetudinis. — 13. Alii econtra rectius volunt sexagenarios teneri jejunare, si per praesentes vires commode possint. — 14. In dubio an sexagenarii sint robusti et habiles ad jejunandum, non tenentur jejunare. — 15. Senes post annum 60 non tantum excusari a jejunio ecclesiastico, sed etiam a jejunii debitis ex voto vel professione, volunt aliqui, sed rectius negant alii. — 16. Sic etiam si alicui per legitimam dispensationem commutaretur votum castitatis perpetuae in jejunium etiam post annum 60. — 17. Feminae censentur ab aliquibus absolute excusari a jejunio in aetate quinquaginta annorum; sed rectius negant alii. — 18. Ratione impotentiae quinam a jejunio excusantur. — 19. Et qui non excusantur. — 20. Ratione laboris quinam a jejunio excusantur. — 21. Et qui non excusantur, usque ad n. 24. — 25. Ab obligatione jejunii excusatur etiam labor honestus, qui non est vitae sustentandae necessarius, nisi fiat in fraudem legis, et nisi sit levis. — 26. Labor illicitus non excusat defatigatos a jejunio, nisi sit periculum alicujus morbi contrahendi. — 27. Omnes iter sive pedibus, sive equo, sive curru, sive aliter confectum, et non susceptum in fraudem legis, nec in finem illicitum (si aliunde graviter fatigat itinerantem) excusatur a jejunio. — 28. Quantum debeat esse iter ad hoc, ut causare gravem defatigationem, et sic excusare itinerantes a jejunio. — 29. Qui in fraudem jejunii de loco ubi viget praecoceptum jejunandi, se transfert ad locum ubi non jejunatur, peccat graviter. — 30. Adducitur ratio intrinseca. — 31. Qui autem de loco ubi jejunatur, non in fraudem jejunii sed bona fide, transit ad loca seu per loca ubi non jejunatur, non tenetur jejunare. — 32. Sic qui non in fraudem jejunii, sed negotiorum causa de loco proprii domicilii ubi nondum est incepta quadragesima, pergat ad locum ubi per hebdomadam est jam incepta quadragesima, non tenetur jejunare illic per octo alios Pascha ad complendam quadragesimam. — 33. E contra vero, si talis in loco sui domicilii complexset quadragesimam, non tenetur postea alibi observare illos octo dies, et remissive quoad peregrinos et advenas. — 34. Ratione pietatis quinam excusantur vel non a jejunio. — 35. In dubio an incommodum sit grave vel leve, ad tollendos scrupulos recurrendum est pro dispensatione ad superiores qui assignantur. — 36. 38. Quadragesimalis jejunii historia. — 39. Antiquitas jejunii quatuor temporum. — 40, 41. De jejunio quartae et sextae feriae. — 42. De jejunio adventus. — 43. Stationum. — 44. Vigiliarum. — 45. Kalendarum Januarii. — 46. Rogationum. — 47, 48. Recens tum Occidentalis tum Orientalis Ecclesiae disciplina circa jejunia. — 49. Pauca de jejunii dogmate.

num. 1. (2. Jejunium generatim sumptum est quadruplex, scilicet spirituale, naturale, morale, et ecclesiasticum. (3. Jejunium spirituale est abstinencia a vitis, et illicitis voluptatibus; habetur expresse ex cap. *Jejunium* 24, dist. 5, de consecratione, ubi ex verbis S. Augustini sic expresse dicitur: « Jejunium autem magnum et generale est abstinere ab iniquitatibus et ab illicitis voluptatibus saeculi, quod est perfectum jejunium; » et cap. *lviii Isaia*, ibi: « Nonne hoc est magis jejunium quod elegi? Dissolve